

ISSN (Print)2616-6887
ISSN (Online) 2617-605X

ВЕСТНИК
ЕВРАЗИЙСКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА
ИМ. Л.Н. ГУМИЛЕВА

BULLETIN
of
L.N. GUMILYOV
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР. АЙМАҚТАНУ. ШЫҒЫСТАНУ. ТҮРКІТАНУ сериясы

POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES.
TURKOLOGY Series

Серия **ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ.**
ТЮРКОЛОГИЯ

№ 2 (127)/2019

1995 жылдан бастап шығады
Founded in 1995
Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады
Published 4 times a year
Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019
Nur-Sultan, 2019
Нур-Султан, 2019

Бас редакторы
Нургазина Р.А.
с.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары
Бас редактордың орынбасары

Нечаева Е.Л., с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Әбішева М.М., т.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Абжаппарова Б.Ж.	т.ғ.д. (Қазақстан)
Азмуханова А.М.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Түркия)
Әбдуалиұлы Б.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Әлібекұлы А.	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Әлиева С.К.	т.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Бирюков С.В.	с.ғ.д., проф. (Ресей)
Габдулина Б.А.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Грегори Глиссон	PhD д-ры, проф. (Германия)
Дәркенов К.Г.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Дронзина Т.	с.ғ.д., проф. (Болгария)
Дүйсембекова М.К.	с.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Жолдыбалына А.С.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Жолдасбекова А.Н.	с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Звонарева Л.У.	т.ғ.д., проф. (Ресей)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ирфан Шахзад	PhD д-ры (Пакистан)
Каиржанов А.К.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кайыркен Т.З.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кожирова С.Б.	с.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Конкобаев К.	ф.ғ.к., проф. (Қырғыз Республикасы)
Копежанова Д.Е.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Ласлу Марац	PhD д-ры, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	PhD д-ры (Иран)
Невская И.А.	PhD д-ры (Германия)
Нұрбаев Ж.Е.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Октай Танрисевер	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Оспанова А.Н.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Пунит Гаур	PhD д-ры, проф. (Индия)
Пауло Ботта	PhD д-ры, проф. (Аргентина)
Рыстина И.С.	PhD д-ры (Қазақстан)
Сейт Али Авджу	PhD д-ры (Түркия)
Сомжүрек Б.Ж.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Тәштемханова Р.М.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хасрет Чомак	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Шаймердинова Н.Г.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Сәтпаев к-сі, 2, 349 б.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Е.А. Изтелеуова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы.

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР, АЙМАҚТАНУ, ШЫҒЫСТАНУ, ТҮРКІТАНУ сериясы

Меншіктенуші: ҚР БҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМҚ

Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде тіркелген. 25.05.18 ж. № 17125-

Ж -тіркеу куәлігі

Мерзімділігі: жылына 4 рет

Тиражы: 35 дана

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: +7(7172)709-500

(ішкі 31-434)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief

Roza Nurtazina

Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Yelena Nechayeva, Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)

Madina Abisheva, Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Bekzhan Abdualiuly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Bibikhadisha Abzhapparova	Doctor of Historical Sciences (Kazakhstan)
Aiman Azmukhanova	Can. of Historical Sciences (Kazakhstan)
Akzhigit Alibekuly	Can. of Philology, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Saule Aliyeva	Can. of Historical Sciences, Prof (Kazakhstan)
Anar Somuncuoglu	Assoc.Prof. (Turkey)
Sergey Biryukov	Doctor of Political Sciences, Prof.(Russia)
Kurmangali Darkenov	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan)
Tatyana Dronzina	Doctor of Political Sciences, Prof.(Bulgaria)
Maira Dyussebekova	Can. of Political Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Bagysh Gabdulina	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Gregory Glisson	PhD, Prof. (Germany)
Hasret Çomak	PhD, Prof. (Turkey)
Shakir Ibrayev	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Irfan Shahzad	PhD (Pakistan)
Abai Kairzhanov	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Tursynkhan Kaiyrken	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Kadyraly Konkobayev	Can. of Philology, Prof. (Kyrgyzstan)
Svetlana Kozhirova	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Danagul Kopezhanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
László Marác	PhD, Prof. (Netherlands)
Mandana Tishehyar	PhD in International Studies (Iran)
Irina Nevskaya	PhD (Germany)
Zhaslan Nurbayev	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan),
Aigerim Ospanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Oktay Tanrisever	PhD, Prof. (Turkey)
Punit Gaur	PhD, Prof. (India)
Paulo Botta	PhD, Prof. (Argentina)
Indira Rystina	PhD (Kazakhstan)
Seyit Ali Avcu	PhD (Turkey)
Baubek Somzhurek	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Raihan Tashtemkhanova	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Nurila Shaymerdinova	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Akbota Zholdasbekova	Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Alua Zholdybalina	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Lola Zvonareva	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Russia)
Zimonyi István	Prof. (Hungary)

Editorial address: 2, Satpayev str., of. 349, Nur-Sultan city, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Responsible secretary, computer layout: Yelena Izteleuova

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES. TURKOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of information and communication of Republic of Kazakhstan

Registration certificate No. 17125-Ж from 25.05.2018

Periodicity: 4 times a year

Circulation: 35 copies

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31-434)

© L.N.Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор
Нургазина Р.А.
д.полит.н., проф. (Казахстан)

Зам. главного редактора
Зам. главного редактора

Нечаева Е.Л., к.полит.н., проф. (Казахстан)
Абишева М.М., к.ист.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абдуалиулы Б.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Абжаппарова Б.Ж.	д.ист.н. (Казахстан)
Азмуханова А.М.	к.ист.н. (Казахстан)
Алибекулы А.	к.ф.н., доцент(Казахстан)
Алиева С.К.	к.ист.н., проф. (Казахстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Турция)
Бирюков С.В.	д.полит.н., проф. (Россия)
Габдулина Б.А.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Грегори Глиссон	д-р PhD, проф. (Германия)
Даркенов К.Г.	к.и.н. (Казахстан)
Дронзина Т.	д.полит.н., проф. (Болгария)
Дюсембекова М.К.	к.полит.н., доцент (Казахстан)
Жолдыбалина А.С.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Жолдасбекова А.Н.	к.полит.н., проф. (Казахстан)
Звонарева Л.У.	д.ист.н., проф. (Россия)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ирфан Шахзад	д-р PhD (Пакистан)
Каиржанов А.К.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Кайыркен Т.З.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Кожирова С.Б.	д.полит.н., проф. (Казахстан)
Конкобаев К.	к.ф.н., проф. (Кыргызстан)
Копежанова Д.Е.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Ласлу Марац	д-р PhD, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	д-р PhD (Иран)
Невская И.А.	д-р PhD (Германия)
Нурбаев Ж.Е.	к.и.н. (Казахстан)
Октай Танрисевер	д-р PhD, проф. (Турция)
Оспанова А.Н.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Пунит Гаур	д-р PhD, проф. (Индия)
Пауло Ботта	д-р PhD, проф. (Аргентина)
Рыстина И.С.	д-р PhD (Казахстан)
Сейт Али Авджу	д-р PhD (Турция)
Сомжурек Б.Ж.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Таштемханова Р.М.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Хасрет Чомак	д-р PhD, проф. (Турция)
Шаймердинова Н.Г.	д.ф.н., проф. (Казахстан)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, каб. 349

Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Ответственный секретарь, компьютерная верстка: Е.А. Изтелеуова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева.
Серия: ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ. ТЮРКОЛОГИЯ
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан
Регистрационное свидетельство № 17125-Ж от 25.05.18 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 35 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172)709-500 (вн.31-434)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

МАЗМҰНЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР

<i>Айтбаев Д.Е., Габдулина Б.А.</i> Үкіметтік емес сектордың мемлекет ісіне араласуының әлемдік тәжірибелері.....	10
<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Мемлекеттік орган мен қоғамның коммуникативті қатынасының институционалды негіздері: қалыптастырудың қазақстандық тәжірибесі.....	17
<i>Байсултанова К.Ш.</i> Қазіргі трансұлттық үдерістер және еліміздің ұлттық қауіпсіздігі.....	31
<i>Жанпейісова Қ.Д., Бюлегенова Б.Б., Габдулина Б.А.</i> Рухани жаңғыру процесіндегі қоғамның саяси мәдениетінің қалыптасуы мен дамуы.....	37
<i>Ли Ян</i> Шыңжаңдағы дін: тарих және қазіргі заман.....	45
<i>Насимов М.Ө.</i> Ұлттық сана және оның негізгі түсініктері.....	53
<i>Өтеғұлов О.Ж., Бюлегенова Б.Б., Шерьязданова Г.Р.</i> Ядролық баланс: таралу мен тежелу.....	61
<i>Тажибаяев Р.И.</i> АҚШ-тың Еуропа Одағына қатысты ұстанған саясаты.....	69

АЙМАҚТАНУ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Тоғузбаева А.К., Юрлова Д.А.</i> ЕО-ЕАЭС-СРЭБ: Еуразиялық кеңістіктегі энергетикалық саясатты дамытудағы акторлар мүдделері.....	86
<i>Шенин А.С., Оспанова А.Н., Изтелеуова Е.А.</i> АҚШ Ауғанстанда: Американдық истеблишменттегі ішкі консенсустық жоқтығы және түсініксіз перспективалар.....	93

ШЫҒЫСТАНУ

<i>Ахметова А.Т., Әлібекұлы А.</i> АСЕАН (ОШАЕА) мен Корея Республикасының экономикалық серіктестігі: даму үдерісі мен келешегі.....	99
<i>Еркін Ә.С., Абжаппарова Б.Ж.</i> Оңтүстік Кореяның сыбайлас жемқорлыққа қарсы «OPEN» бағдарламасы.....	109
<i>Ильясова З.С., Кенбаев Ш.О.</i> Араб ұлты метаэтникалық қоғамдастық ретінде.....	117
<i>Қунанбаева Г.А., Кайыркен Т.З.</i> Шыңжаң өлкесіндегі буддизм ескерткіштері және оларды зерттеудегі қытай тарихнамасы.....	126
<i>Құрманғали Г.Қ.</i> Судан мәдениетіндегі туризмнің орны: тарихы мен қазіргі жағдайы.....	134
<i>Таирова Н.Р.</i> «Цифрлы Қазақстан» және «Цифрлы Жібек Жолының» жүзеге асырылуы. Бір шынжырдың түйіні: киберқауіпсіздіктің мәселелері.....	142

ТҮРКІТАНУ

<i>Әбдуәли Б.</i> Қазақ тіліндегі Ә дыбысының шығу тарихы.....	151
<i>Алимбеков Р.Ж.</i> Тарихи деректердегі Қорқыт және оның дәуірі.....	157
<i>Бастамитова А.Т.</i> Түркі халықтарының жылқыға байланысты дәстүрлі ойындары.....	165
<i>Қусаинова А.Б.</i> Түркі тілдеріндегі «итке» қатысты паремиялардың ерекшеліктері.....	172
<i>Сайтұлла Моллақаназатұлы</i> Қарахан мемлекеті тұсындағы алғашқы Құран аудармасы.....	177
<i>Ярыгин С.А., Каликов Р.К.</i> Қазақстандағы ноғайлықтардың тарихының негізгі кезеңдері.....	185

CONTENTS

POLITICAL SCIENCE

<i>Aitbayev D.E., Gabdulina B.A.</i> Global experience of non-government sector participation in public affairs.....	10
<i>Aryn Y.M., Aryn R.S.</i> Institutional Fundamentals of Communicative Relations of State Bodies and Society: Experience of Kazakhstan.....	17
<i>Baisultanova Ch.K.</i> Modern Transnational Processes and National Security of the Country.....	31
<i>Zhanpeïssova K.D., Byulegenova B.B., Gabdulina B.A.</i> The formation and development of political culture in the process of spiritual revival of society.....	37
<i>Li Yang</i> Religion in Xinjiang: history and present.....	45
<i>Nassimov M.O.</i> National consciousness and its main concepts.....	53
<i>Otegulov O.J., Byulegenova B.B., Sheryzdanova G.R.</i> Nuclear Balance: Spread and Deterrence.....	61
<i>Tazhibayev R.I.</i> US policy towards the European Union.....	69

REGIONAL STUDIES

<i>Movkebayeva G.A., Bimagambetova Zh.T., Toguzbayeva A.K., Yurlova D.A.</i> Connecting EU-EAEU-SREB: interests of actors in development of energy policy on the Eurasian space.....	86
<i>Shenin A.S., Ospanova A.N., Izteleuova Ye.A.</i> US in Afghanistan: Unclear Perspectives and Lack of Consensus within the American Establishment.....	93

ORIENTAL STUDIES

<i>Akhmetova A.T., Alibekuly A.</i> Economic cooperation between ASEAN and Republic of Korea: development process and prospects.....	99
<i>Yerkin A., Abzhapparova B.</i> South Korean anti-corruption program «OPEN».....	109
<i>Ilyassova Z.S., Kenbayev Sh.O.</i> The Arab nation as a meta-ethnic community.....	117
<i>Kunanbayeva G.A., Kairken T.Z.</i> Buddhist monuments in the Xinjiang region and the historiography of their study.....	126
<i>Kurmangali G.K.</i> The Role of Tourism in Sudanese Culture: History and the Contemporary Position.....	134
<i>Tairova N.R.</i> «Digital Kazakhstan» and «Digital realization of Silk way» - main links of one chain: problems of cyber security.....	142

TURKOLOGY

<i>Abdualiuly B.</i> The history of sound ə (ä) in the Kazakh language.....	151
<i>Alimbekov R.Zh.</i> Korkut and his era in historical sources.....	157
<i>Bastamitova A.</i> Horse traditional games of Turkic peoples.....	165
<i>Kussainova A.B.</i> Features of paremia on the basis “dog” in Turkic languages.....	172
<i>Saipulla Mollakanagatuly</i> The first translation of the Koran in the Karakhanid state.....	177
<i>Yarygin S.A., Kalikov R.K.</i> The main phases of the earliest Nogais’ history in Kazakhstan.....	185

СОДЕРЖАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Айтбаев Д.Е., Габдулина Б.А.</i> Мировой опыт участия неправительственного сектора в государственных делах.....	10
<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Институциональные основы коммуникативных отношений государственных органов и общества: казахстанская практика конструирования.....	17
<i>Байсултанова К.Ч.</i> Современные транснациональные процессы и национальная безопасность страны.....	31
<i>Жанпейісова К.Д., Бюлегенова Б.Б., Габдулина Б.А.</i> Становление и развитие политической культуры в процессе духовного возрождения общества.....	37
<i>Ли Ян</i> Религия в Синьцзяне: история и современность.....	45
<i>Насимов М.О.</i> Национальное сознание и ее основные понятия.....	53
<i>Өтегүлов О.Ж., Бюлегенова Б.Б., Шерьязданова Г.Р.</i> Ядерный баланс: распространение и сдерживание.....	61
<i>Тажибаяев Р.И.</i> Политика США по отношению к Европейскому Союзу.....	69

РЕГИОНОВЕДЕНИЕ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Тогузбаева А.К., Юрлова Д.А.</i> Сопряжение ЕС-ЕАЭС-ЭПШП: интересы акторов в развитии энергетической политики на евразийском пространстве.....	86
<i>Шенин А.С., Оспанова А.Н., Изтелеуова Е.А.</i> США в Афганистане: неясные перспективы и отсутствие консенсуса внутри американского истеблишмента.....	93

ВОСТОКОВЕДЕНИЕ

<i>Ахметова А. Т., Әлібекұлы А.</i> Экономическое сотрудничество АСЕАН и Республики Корея: процесс развития и перспективы.....	99
<i>Еркін Ә.С., Абжаппарова Б.Ж.</i> Южнокорейская антикоррупционная программа «OPEN».....	109
<i>Ильясова З.С., Кенбаев Ш.О.</i> Арабская нация как метаэтническая общность.....	117
<i>Кунанбаева Г.А., Кайыркен Т.З.</i> Буддийские памятники в Синьцзянском крае и историография их изучения.....	126
<i>Құрманғали Г.Қ.</i> Место туризма в суданской культуре: история и современное состояние.....	134
<i>Таирова Н.Р.</i> «Цифровой Казахстан» и «реализация цифрового Шёлкового пути» - звенья одной цепи: проблемы кибербезопасности.....	142

ТЮРКОЛОГИЯ

<i>Абдуалиулы Б.</i> История возникновения звука ә (ä) в казахском языке.....	151
<i>Алимбеков Р. Ж.</i> Коркыт и его эпоха в исторических источниках.....	157
<i>Бастамитова А.Т.</i> Конные традиционные игры тюркских народов.....	165
<i>Қусаинова А.Б.</i> Особенности паремий, относящихся к понятию «собака» в тюркских языках.....	172
<i>Сайпулла Моллаканатаулы</i> Первый перевод Корана в Караханидском государстве.....	177
<i>Ярыгин С.А., Каликов Р.К.</i> Основные этапы ранней истории ногайцев в Казахстане.....	185

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева» издается с 1995 года. В 2018 году, в результате его реорганизации, были сформированы 12 самостоятельных научных направлений - серий журнала.

Серия «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология» научного журнала «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева» выходит с 2018 года и является самостоятельным журналом со своим регистрационным номером, полученным в Министерстве информации и коммуникации РК, а также печатным и онлайн номерами ISSN.

Редакция видит миссию журнала в распространении информации об исследованиях в области социально-гуманитарных наук, способствующей процессу интеграции научных знаний и формированию мировоззрения управленцев новой формации, информационной и методической поддержке вовлеченных в издательский процесс авторов, редакторов, читателей, научных обществ и других заинтересованных лиц и организаций.

В нашей серии освещаются результаты фундаментальных и прикладных исследований, направленных на изучение системы мировой и региональной политики, внутренней и внешней политики современного Казахстана, государственного управления, социально-экономического развития, актуальных вопросов политической науки, истории и теории международных отношений, международной безопасности, мировых интеграционных процессов, проблем комплексного регионоведения и сравнительного страноведения, политических аспектов международных конфликтов, публичной дипломатии и т.д.

Пул авторов журнала географически разнообразен. Среди отечественных авторов, наряду с представителями высших учебных заведений Нур-Султана и Алматы, на страницах журнала выступают исследователи и преподаватели практически всех региональных политологических центров страны, в том числе университетов и институтов, таких как Евразийский научно-исследовательский институт, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, Международный казахско-турецкий университет имени Х.А. Яссави, Карагандинский государственный университет имени Е.А. Букетова, Академия государственного управления при Президенте РК, Карагандинская академия МВД РК, Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина, Университет С. Демиреля, Чжэцзянский университет, АО «Өрлеу», Университет Центральной Флориды, Институт Евразийской интеграции, Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана, Институт мировых цивилизаций, Павлодарский государственный университет им. С.Торайгырова, Франкфуртский университет, Национальный университет обороны имени Первого Президента и др. Иностранных авторов представляют исследователи из таких стран, как США, Китай, Индия, Германия, Россия, Турция и др.

В состав редколлегии журнала входит 12 докторов политических, исторических и филологических наук, 12 кандидатов политических, исторических и философских наук и 14 PhD, которые представляют такие страны, как Россия, Кыргызстан, Германия, Нидерланды, Турция, Болгария, Венгрия, Пакистан, Индия, Аргентина.

За полтора года в пяти номерах журнала опубликовано 79 статей. Выходу в свет второго номера журнала за 2019 год, как и всех предыдущих выпусков, предшествовала серьезная и напряженная работа отдела научных изданий и редакционной коллегии.

Правила подготовки научных статей и условия их опубликования в выпусках нашей серии помещены на сайте журнала <http://bulpolit.enu.kz/>. Независимое рецензирование поступающих рукописей научных статей организуют заместители главного редактора. Редакционная коллегия играет существенную роль в повышении качества публикаций и предотвращении случаев нарушения исследовательской и публикационной этики. Все статьи проходят процедуру проверки рукописи на предмет самостоятельности

выполнения через систему автоматической проверки на плагиат. Публикацию каждой статьи сопровождают аннотации на казахском, русском и английском языках. Тексты статей редактируются и корректируются.

Решение о публикации или отклонении статей редакционная коллегия принимает, основываясь на рецензии, а также исходя из тематических планов и приоритетов на ближайшие выпуски и степени загруженности редакционного портфеля. Срочность публикации материалов, принятых к рассмотрению, авторам не гарантируется. При отклонении статьи автору направляется мотивированное заключение с изложением оснований для отказа в публикации.

Начиная с данного номера, мы помещаем в журнал «Колонку редактора», которая будет отражать наиболее актуальные вопросы и стратегические задачи издания, а также рекомендации главного редактора серии «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология».

Напоминаем авторам о том, что правила и условия подготовки научных статей надо знать и твердо им следовать. Критерии для публикации научных статей помещаются в каждом номере журнала, также они имеются на сайте ЕНУ им. Л.Н. Гумилева. Следование данным правилам, в том числе требованиям по техническому, методологическому и библиографическому оформлению, не только ускоряет и улучшает процесс рецензирования и редактирования, но и сокращает необходимость дополнительной переписки с авторами и предоставления телефонных разъяснений со стороны наших менеджеров.

Отдел научных изданий и редакционная коллегия систематически совершенствуют данный проект и осуществляют политику поступательного развития журнала с перспективой включения его в базы данных Scopus и Web of Science.

Отметим, что Серия «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология» входит в перечень научных изданий, рекомендуемых Комитетом по контролю в сфере образования и науки МОН РК для публикации основных результатов научной деятельности, в каталог Национальной академической библиотеки Республики Казахстан. Начиная с третьего номера 2018 года, каждой статье присваивается идентификатор цифрового объекта DOI.

Для дальнейшего продвижения журнала в глобальное пространство научной информации редакционной коллегии необходимо проводить работу по расширению географического разнообразия авторов и обращать особое внимание на качество статей. Согласно рекомендациям по развитию научных журналов компании Clarivate Analytics редколлегия журнала должна приглашать к публикации специалистов, работающих в разных научно-исследовательских организациях, ученых, молодых исследователей из зарубежных стран.

Редакция нашего издания приглашает авторов к публикации результатов своих исследований на страницах журнала «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология». Данная возможность предоставляется как преподавателям вузов и научным сотрудникам, так и магистрантам, докторантам

*С уважением, главный редактор,
доктор политических наук,
профессор ЕНУ им.Л.Н.Гумилева
Нуртазина Р.А.*

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. Саяси ғылымдар.
Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы, № 2 (127)/2019, б. 61-68
<http://bulpolit.enu.kz/>; E-mail: vest_polit@enu.kz

XҒТАР 11.25.19.

О.Ж.Өтегүлов¹, Б.Б.Бюлегенова², Г.Р.Шерьязданова³

^{1,2}*Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан*

³*С.Сейфуллин атындағы Қазақ Агротехникалық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан*

(E-mail:JohnFKennedy@mail.ru¹, bibigul_bb@mail.ru²,sheryazdang@gmail.com³)

Ядролық баланс: таралу мен тежелу

Аңдатпа. Осы уақытқа дейін елімізде жазылған ғылыми еңбектерде ядролық қару мәселесіне қатысты біраз зерттеулер жүргізілгенімен нақты талдау жасаған еңбектер жоқтың қасы. Бұл мақалада әлемде жойқын қару саналатын ядролық қарудың таралуы мен тежелуіне және ядролық қаруға ие мемлекеттердің қарасындағы қарым-қатынасқа қатысты талдау жасалады. Қазіргі таңда әлемде оннан астам мемлекет иелік етіп отыр және тағы біршама мемлекет осы қару түріне қол жеткізуге ұмтылып отыр. Бұл әлемдік қауіпсіздікке төнген үлкен қатер ретінде қарастыруға болады. Кезінде Кеңес Одағы кезінде ядролық сынақтардан қатты зардап шеккен мемлекет ретінде Қазақстанның қолындағы ядролық арсеналынан бас тартуы әлемдегі бейбітшілікті сақтауға қосқан үлесі. Қазақстан ядролық қарусыздану бағытында жүргізген саясатын әрі қарай да жалғастыра бермек. Алайда атом бомбасына ие мемлекеттердің қолдарындағы қаруларынан бас тартуы өте күрделі мәлесе. Біз осы мақалада ядролық қару мәселесіне қатысты жағдайларды қарастырамыз. Сондықтан да осы мақала сол оқшылықтың орнын толтыруға септігін тигізеді деген сенімдеміз.

Түйін сөздер: ядролық қару, бейбітшілік, АҚШ, Ресей, Франция, Ұлыбритания, Үндістан, Пәкістан, Қытай, БҰҰ, қырғи-қабақ соғыс, ядролық текетірес

<https://doi.org/10.32523/2616-6887/2019-127-2-61-68>

Кіріспе. Тарихи деректерге сүйенсек, Екінші дүниежүзілік соғыс басталмас бұрын Еуропадағы фашистік тәртіптен қашқан ғалымдар АҚШ-қа келіп, ядролық қаруды жасауға қызығушылық танытқан. 1940 жылы Америка үкіметі Ұлттық ғылыми және әскери зерттеу орталығында осы ғалымдардың басын біріктіріп, жеке ядролық қару жасау жобасын қаржыландыра бастайды. Сөйтіп, құпия мақсатта АҚШ-тың инженерлік және байланыс әскері «Манхэттен жобасы» атты бағдарламамен құпия орталықтың құрылысын қолға алады. Келесі бір-екі жыл көлемінде ғалымдар байытылған уран - 235 және плутонийдің Пу-239 негізгі материалдарын дайындаумен айналысады. Атом бомбасы Джулиус Роберт Оппенгеймердің басшылығымен Нью-Мексика штатының Лос-Аламос деген жерінде іс жүзінде сынақтан өткізіледі. Ядролық қару өзінің алғашқы күшін осы жерде көрсетеді. Осыдан соң әлемде қарудың осы бір түріне қызығушылық күрт артып, мұның арты қырғи-қабақ соғысқа алып келді.

Мақсаты мен міндеттері. Негізгі мақсат қазіргі әлемдегі ядролық қаруға ие мемлекеттердің жағдайын салыстырмалы талдап, мониторинг, контент, статистикалық талдауларды пайдалана отырып, негізгі орын алған мәселелердің саяси-әлеуметтік сипатын анықтап, Қазақстан Республикасының ядролық қарудан өз еркімен бас тарту тәжірибесін ескере отырып әлемдегі ядролық қару мәселелерін шешуге әсер етуге болатынын талдау.

Негізгі міндеттері ретінде қарастыратынымыз:

- Екінші Дүниежүзілік соғыс аяқталған соң қырғи-қабақ соғыспен қатар басталған әлемдік ядролық текетірес тарихына шолу жасау;
- Ядролық баланс мәселелеріне тоқталу және ядролық таралу мен тежелу саясатының

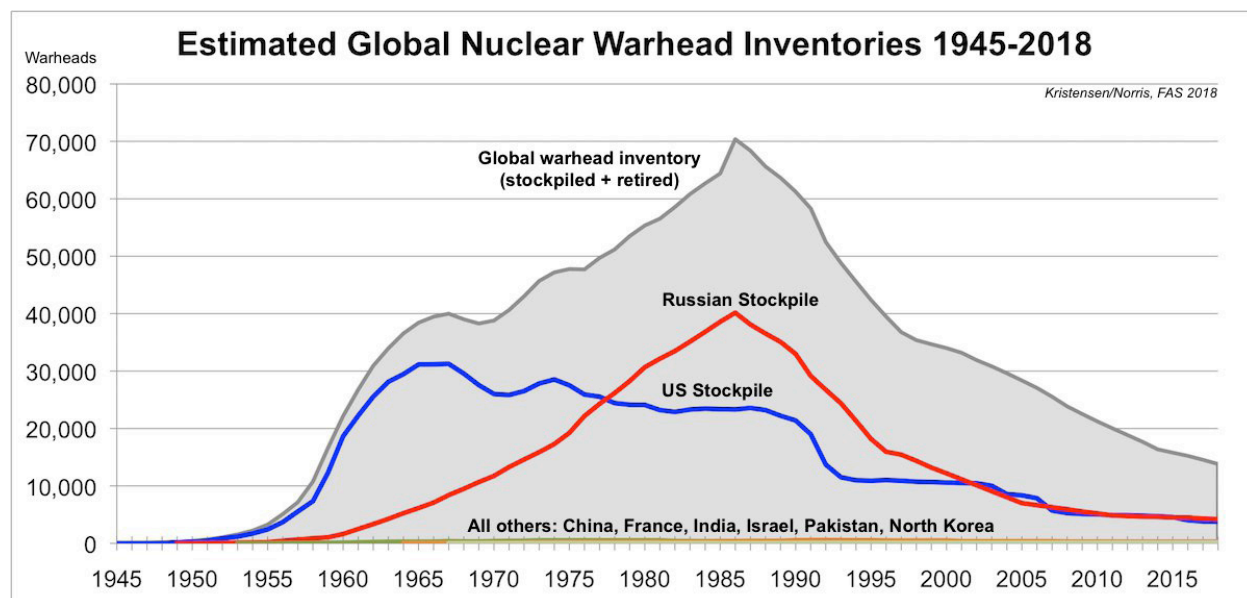
негізгі сипаттары мен бағыттарын талдау, тетіктерін қарастыру оның іске асырылу жолдарын анықтау;

Қазіргі таңдағы ядролық қаруды тежеу мен ядролық қарудың таралуы түсінігі соңғы 70-жылдан бергі тарихтың ең өзекті мәселелерінің бірі. Осы аралықта ол халықаралық қауіпсіздіктің басты нысаны ретінде қаралып келеді. Осы бір екі түсініктің өзара қатынасын немен салыстыру көруге болады деген сұрақ көтерілгенде, оларды бір-бірімен жалғасқан қан тамырларымен салыстырғаннан артық мысал таба алмаймыз. Бір-бірімен жалғасқан тамырлар, міне, осы халықаралық саясаттағы ядролық фактор. Олар шынымен де бір-бірімен мықтап матасқан және де кезек-кезек алдыңғы орынға шығып отырады, сондай-ақ бір-біріне ықпалы өте күшті. Алдымен осы екі түсінікке жеке-жеке тоқтала кетейік: ядролық тежеу дегеніміз не? Түсінікті тілмен айтқанда - бұл ядролық қару қолдану қаупімен қарсыластың қандайда бір басқыншылық әрекетінің алдын алу. Яғни, сіз қарсылас жақты сізге қарсы ядролық қару қолданатын болса сіз де солай жасайтыныңызды айтып қорқытасыз. Міне, ядролық тежеу дегеніміз осы. Ал ядролық қарудың таралуы дегеніміз көптеген мемлекеттердің қандай жолмен болса да ядролық қаруға қол жеткізуі. Ең бастысы, соңғы уақытта көріп отырғанымыздай, мемлекеттік емес құрылымдардың, яғни халықаралық террористік ұйымдардың ядролық қаруға қол жеткізуге деген жанталасы, оған қол жеткізіп өз мақсаттарына қолдануға ұмтылуы. Ядролық қарудың таралуы дегеніміз осы.

Осы екі құбылыс бір-бірімен тығыз және диалектикалық байланыста. Дегенмен де, ядролық тежелу - ядролық қаруға ие мемлекеттердің қолында және де ол аталған мемлекеттердің ұлттық қауіпсіздігін, сондай-ақ әлемдік аренада олардың мүдделерін қорғаудың тиімді құралы ретінде қарастырылады. Сол себептен де көптеген мемлекеттерде қарудың осы бір түрін иеленуге ұмтылыс пайда болады. Осыдан келіп ядролық тежелу ядролық таралуға ұласады. Және керсінше де болады. Мұның керісінше байланысы да бар. Ядролық қаруы бар мемлекеттердің клубының кеңеюі тежелуді әлдеқайда күрделендіреді және кейбір жағдайларда тұрақсыз болып келеді. Мемлекет ядролық таралуы арқылы ядролық қарудың санын мейілінше көбірек аттыруы ядролық тежелуді қамтамасыз етеді – себебі мемлекетте өзінің қауіпсіздігін қамтамасыз етудің ядролық қаруды ұстағаннан өзге амалы қалмайды. Алғашында бір, сосын екі, үш, ақырында ондаған қарсыласына қарсы болу. Қолында ядролық қаруы бар мемлекеттер сонымен қалғысы келеді. Мысалы: Қырғи-қабақ соғыс аяқталған соң жұрттың бәрі Ресей мен АҚШ өзінің ядролық арсеналын қысқартуда елеулі қадамдарға барады деп күтті. Алайда олай болған жоқ. Айтарлықтай үлкен көлемде қалды. Тек тоқсаныншы жылдардың соңында ғана аталған ел басшылары Мәскеуде АҚШ пен Ресей алдағы 10 жылдықта әртүрлі стратегиялық класқа жататын ядролық оқтұмсықтардың санын шамамен 2000 данаға дейін қысқарту туралы уағдаластыққа қол жеткізді. Осыдан кейінгі шығарылған ең негізгі түйін келесідей: әлемде ядролық қарудың таралуы жүріп жатыр. 10 жылға арналған перспектива тек сол 10 жылдың ішінде ғана орындалуы керек. Ешкім де одан әрі қысқартуға баруға тәуекел еткісі келмейді. Әлемдегі ең үлкен ядролық арсеналға ие ұлы державалардың одан да тереңірек қысқартуға барғысы келмейтіні түсінікті. Бұл өз кезегінде ядролық қаруға ие өзге мемлекеттерге өз арсеналдарын аталған шекке дейін еш кедергісіз жеткізуге жол ашады. Міне, жоғарыда аталған екі маңызды құбылыстың диалектикалық өзара қатынасы дегеніміз осы [1].

Әрине, ядролық тежелу мен таралу тең дәрежедегі факторлар емес. Қырғи-қабақ соғыс жылдарында, әсіресе өткен ғасырдың 60-жылдарының басымен 90-жылдардың басында ядролық тежелу әлем назарында болды. Ол кезде әлемде екі ұлы держава болды – Америка Құрама Штаттары мен Кеңес Одағы және олардың одақтастары болды. Олар дүниені қақ жарып өздерінің ықпал ету аймақтарына бөліп алды. Олар сондай-ақ аса үлкен көлемде ядролық потенциал жасау арқылы өзара қару-жарақ жарысына түсті. Бұл жарыстың ең қатты қызған кезінде – 1985- жылы әлемде 70300 стратегиялық және тактикалық ядролық оқтұмсық болса, олардың 70 мыңы аталған екі державаға тиесілі болды. Кеңес

Одағы 40 мың, Құрама Штаттар 30 мың шамасындағы ядролық оқтұмсыққа иелік етті. Оқтұмсықтардың басым көпшілігі 1945- жылы тамыз айында Жапонияның Хиросима және Нагасаки қалаларына тасталған ядролық бомбалардан әлдеқайда қуатты болды. Сол себептен де ядролық таралу ол кезде екінші орынғады мәселеге айналды. Себебі аталған екі алыптың ядролық жарыста бақталастығы бүкіл әлемдік саясатты анықтап отырды. Олардың қарқынына ядролық қаруға ие өзге мемлекеттер ілесе алмайтын еді [2]. 1945-2018-жылдар аралығындағы әлемдегі ядролық қаруға ие мемлекеттердің ядролық арсеналының көрсеткіштерінің ара-қатынасы №1 суретте көрсетілген:

Сурет-1. 1945-2018-жылдар аралығындағы әлемдегі ядролық қаруға ие мемлекеттердің ядролық арсеналының көрсеткіштері.

Қырғи-қабақ соғыс аяқталған соң жағдай тез өзгерді. Ядролық ұлы державалар арсеналдарын үлкен көлемде сақтап қалғанына қарамастан ядролық тежелу, әсіресе екі державаның арасындағы ядролық тежелу екінші орынға ығысты. Себебі Кеңес Одағы құлаған соң оның орнын басқан Ресей мен АҚШ бұдан былай жанталаса қарулануда бақталастар саналмайтын және орынның арасындағы соғыстың болу қауіпі төмен болды. Ал алдыңғы қатарға ядролық қарудың таралу мәселесі шықты. Екі державаның ядролық жарысының көлеңкесінде біраз өзге мемлекеттер де ядролық қаруға қол жеткізіп алған еді: 1952-жылы Ұлыбритания, 1960-жылы Франция, 1964-жылы Қытай, 1974-жылы Үндістан, 1979-жылы Израиль т.б. Ядролық қаруға ие мемлекеттердің қатары да, олардың арсеналдары да жылдан-жылға өсе түсті. Ядролық қаруға қол жеткізуді көздейтін мемлекеттердің де қатары аз емес еді. Бұл өз кезегінде әлемдік саясатты күрделендіріп жіберді [3].

Қазіргі таңда әлемде 9 мемлекет ядролық қаруға иелік етеді. Олардың ядролық потенциалы келесідей:

Ядролық қаруға ие мемлекеттердің қазіргі таңдағы сандық көрсеткіші.

Мемлекеттер	Оқтұмсықтар (Қолдануға дайын / Барлығы)	Алғашқы сынақ уақыты	Алғашқы сыналған жері	Сынақтар саны
 АҚШ	1,750 / 6,450	16.07.1945 («Trinity»)	Аламогордо, Нью-Мексико	1,054
 Ресей	1,600 / 6,850	29.08.1949 («RDS-1»)	Семипалатинск, Қазақстан	715
 Ұлыбритания	120 / 215	03.10.1952 («Hurricane»)	Монте-Велло аралдары, Аустралия	45
 Франция	280 / 300	13.02.1960 («GerboiseBleue»)	Сахара, Француз Алжирі	210
 Қытай	? / 280	16.10.1964 («596»)	Лоп-Нур, Ксинжианг	45
 Үндістан	12/ 130–140	18.05.1974 («SmilingBuddha»)	Похран, Раджистан	6
 Израиль	белгісіз / шамамен 60–400	1960 – 1979 аралғында		
 Пәкістан	0 / 140–150	28.05.1998 («Chagai-1»)	Рас Ко Хилз, Белуджистан	6
 Солтүстік Корея	0 / 10–20	09.10.2006	Килджу, Солтүстік Хамгионг	6

2018-жылғы дерек бойынша қазір әлемде 14,485 ядролық оқтұмсық бар. Оған қоса әлемнің 5 ядролық қаруға ие емес мемлекетінің территориясында ядролық қару сақталып тұр. Олар: Бельгияның Клейн Брогел әскери базасында 10-20 шамасында, Германияның Бючел базасында 20, Италияның Геди Торре базасында 40, Авиано базасында 50, Нидерландының Волкель базасында 22 және Түркияның Инджирлик базасында 60-70, жалпы саны – 202-222 аралығындағы ядролық қару бар [4]. Бұлардың барлығы да АҚШ-қа тиесілі қарулар. Аталған мемлекеттер АҚШ-тың НАТО-дағы одақтасы ретінде өз елдеріндегі базаларда орналастырған. Осыншама көп көлемдегі ядролық қарулардың айтарлықтай үлкен географиялық аймаққа таралуы расымен де қауіпті фактор.

2001-жылғы 11 қыркүйек оқиғасынан соң әлем халқы үшін жаңа бір сұмдық сценарийдің беті ашылды. Ендігі таңда қандайда бір мемлекет емес, әлемге хаос орнатуды көздейтін кез-келген террористік топтардың қолына түсіп, өркениетті әлемге қарсы пайдалану қауіпі артты. Шын мәнінде террористер жаппай қырып-жою қаруын қолданбай-ақ үлкен көлемдегі бейбіт тұрғындарды мерт қыла алатынын көрсетті. Ал ядролық қаруға қол жеткізсе не болмақ? Бұл шынымен де ойланатын жағдай.

Таңқаларлығы сол – ядролық қару бар кезде ядролық тежелу сол қаруға ие мемлекеттердің ара-қатынасындағы маңызды элемент болып қала береді. Ядролық тежелуді тоқтату толық қарусыздануға қол жеткізген жағдайда ғана мүмкін болмақ. Дәл осы сияқты ядролық таралуға да осындай жолмен ғана тосқауыл қоюға болады.

Көптеген адамдардың санасында ядролық жанталаса қарулану қырғи-қабақ соғыспен байланысты болды. Қырғи-қабақ соғыс аяқталған соң ядролық қарулану да автоматты түрде аяқталады деп санады. Алайда олай болмай шықты. Мұның себебі ядролық жарыстың қырғи-қабақ соғыспен тұспа-тұс келуі шын мәнінде тарихи сәйкестік қана. Қырғи-қабақ соғыс 1945 – жылы Екінші дүниежүзілік соғыс аяқталғаннан соң әлемнің АҚШ және КСРО бастаған екі лагерге бөлінуінен бастады. Қырғи-қабақ соғыстың сол кезде болмауы да мүмкін еді,

алайды бәрібір көп ұзамай ядролық қару жасалатын. Мұны ғылым мен техниканың жетілуі және оның әскери сала мен әлемдік сфераға ықпал етуінен пайда болған табиғи құбылыс деп қарастыруға болады. Немесе керсінше, ядролық қару ерте ме, кеш пе, бәрібір бір күні жасалатын, бірақ қырғи-қабақ соғыс басталмай қоймайтын еді. Себебі екінші дүниежүзілік соғыс аяқталған кезде дүниенің бәрі қирап, тек екі жеңімпаз мемлекет қана қалды. Олар бір-бірінен идеологиялық жағынан да, қоғамдық құрылысы жағынан да мүлде алшақ жатқан еді және олардың әлемді ықпал ету аймақтарына қайта бөлісуі – айналып өтуге келмейтін жағдай еді. Бұрынғы одақтастардың кейін бір-бірінің жауына айналып шыға келуі тарих үшін қалыпты құбылыс саналатын. Дегенмен де жаппай қырып жою қаруын жасауды бірінші болып қолға алған фашистік Германия еді. 1942-жылы АҚШ «Манхэттен» жобасын қолға алған кезде оның мақсаты ядролық қаруды Кеңес Одағына қарсы қолдану үшін емес, фашистік Германияның алдын орап кету үшін еді және оны алғаш және әзірге соңғы рет Германияның одақтасы Жапонияға қарсы қолданды. Қырғи-қабақ соғыстың басталуы бәрін өзгертіп жіберді. АҚШ-тың бұрынғы одақтасы, қолында ешқандай да ядролық қаруы жоқ Кеңес Одағы АҚШ-тың басты жауына айналды да, Германия мен Жапония ең жақын одақтастарына айналды. Сондықтан да қырғи-қабақ соғыстың аяқталуы әлемдік саясаттың факторы ретінде автоматты түрде ядролық қарусыздануға алып келуге тиіс емес еді. Ол үшін өте үлкен көлемде сол бағытта жұмыс жасайтын күш, интеллектуалды ресурс және мықты ақыл керек еді. Ондай ауқымды күшті ешкім бөлмеді. Қырғи-қабақ соғыс аяқтала салысымен көптеген саясаткерлер сабасына түсті де. Бұл мәселе өздігінен шешіледі деген қорытындыға келді, бірақ та олай болған жоқ [1].

Ядролық қаруға ие болудың тағы бір қыры – ол психологиялық аспект. Атом бомбасы алғаш рет АҚШ-та жасалған кезде ол соғыста қолданылатын жойқын қару ретінде және мемлекеттер арасындағы қарым-қатынас кезінде психологиялық қысым көрсету құралы ретінде қарастырылды. Ал Кеңес Одағы біреуді тежеу құралы ретінде емес, соғыс кезінде қолдану үшін жасады. Америка алғашқы жарылыстан 15 жыл өткен соң, тек XX-ғасырдың 50-шылдарының аяғында ғана ядролық қаруды қолдану мүмкін емес деген қорытындыға келді. Себебі мұның салдары ауыр және ондай соғыста жеңімпаз болмайтын еді. Мұндай қорытындыны әскери генералдардан емес, азаматтық мамандардан, жаратылыстанушы ғалымдар мен гуманитар ғалымдар тобынан құралған мамандар тобы жасады. Бұл кезде мемлекет мыңнан астам бомба жасап тастаған еді. Олардың жасаған стратегиясы бойынша ядролық қару соғыс уақытында қолдану үшін емес, сол соғысты болдырмау үшін және өзге елдердің тарапынан жасалатын кез-келген агрессиялық әрекеттің алдын алу үшін қажет.

Кеңес Одағы мұндай қорытындыға кешірек келді. Себебі мұнда жаратылыстанушы ғалымдар мен гуманитар ғалымдар мұндай мәселелерді еркін талқылай алмайтын. Марксизм-ленинизм теориясының аясында қатаң түрде тергеу жүргізу керек болды және әскери генералдар жасап берген әскери доктрина мен концепциялардың аясынан шыға алмайтын. Сондықтан да, Кеңес Одағы тек 20 жыл өткен соң ғана ядролық қаруды қолданудың мүмкін еместігін, қолданған жағдайдың өзінде де жеңіске жетуге мүмкіндік бермейтінін түсінді. Ол тек қарсыластың ықпалын тежеу үшін және ықтимал соғысты болдырмау үшін ғана қажет.

Ядролық текетіресте ядролық қауіп негізінен нақты бір бәсекелес мемлекеттен күтіледі. Өзге ядролық мемлекеттерден қауіп күтілмейді. Мысалы: Үндістан мен Ресейді алайық. Олар одақтас та емес, қарсылас та емес. Үндістанның ракеталары Ресейге еркін жете алады, ресейдікі де солай. Ресейдің арсеналы АҚШ-қа, Үндістанның арсеналы Пәкістан мен Қытайға бағытталғандықтан олар бір-бірінен қауіп күтпейді. Сол сияқты Франция мен Израильді, Қытай мен Пәкістанды да алуға болады. Олар одақтас болмаса да бір-біріне қарсы ядролық қаруларын кезенбейді [5].

Өзге елдердің де ядролық қаруға қол жеткізу себептері әртүрлі. Мысалы: Ұлыбритания мен Франция Кеңес Одағына тежеу болу үшін емес, Варшава Шарты Ұйымының екіпінді

танкілері өз шекараларына жақындағынан және жалпы артықшылыққа (пристиж) ие үшін ғана емес, қарсыластың қарапайым қарумен шабуылын тойтаруға үшін де иеленді. Израильдің де жағдайы сондай. Араб мемлекеттерінің ортасында отырғандықтан кезекті бір Таяу Шығыс соғысында жеңіліске ұшырап жатқан жағдайда өзін-өзі сақтап қалу үшін ядролық қаруын қолдануға мәжбүр болады.

Келесі бір ядролық держава – Үндістанның ядролық бағдарламаны қолға алуына екі себеп түрткі болды. Біріншісі ядролық қаруға ие Қытайға қарсы тұру, екіншісі Пәкістан тарапынан үнемі болып тұратын қауіпті сейілту. Алайда Үндістанның ядролық бағдарламаны қолға алуы оның көршісі Пәкістанның да ядролық қаруға ұмтылуына әкеліп соқты. 1965 – жылы кезекті Үндістан-Пәкістан соғыс кезінде Зульфикар Әли хан Бхутто: «Егер Үндістан өзінің атом бомбасын жасайтын болса, демек бізге де өз қаруымызды жасау керек онда. Ол үшін тіпті нан мен қара суға отырсақ та немесе аштықтан өлсек те. Бомба христиандарда бар, иудейлерде бар, енді индустарда да. Неге мұсылмандарға да өзінікін иеленбеске?»[6] деп қатаң түрде мәлімдеді.

Қорытынды. Негізінен алғанда ядролық қаруға ұмтылу мен ядролық қаруға иелік ету – ең алдымен психологиялық фактор. Мұндай қарумен қарсыласты тежеуге болады, өзге бір елдерге қысым көрсетуге болады және өзінді қорғауға болады. Алайда шындап келгенде ядролық қаруға ие ешбір мемлекет қарудың мұндай түрін іс жүзінде қолданып көруге тәуекел етпейді және қолданудың зардабы өте ауыр болатынын жақсы түсінеді. Сөйте тұра, бейнелеп айтқанда «отпен ойнаудан» қорықпайтын секілді. Әйткенмен де саяси ойыншыққа айналған осынау қарудың ерте ме, кеш пе бір күні қателіктен немесе абайсызда өздігінен іске қосылып кету мүмкіндігін ескерсек – мұның әлем үшін ауыр зардап әкелетінін түсіну қиын емес. Бір сөзбен айтқанда ядролық қару – қымбат ермек...

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. Ғылыми-практикалық түсіндірме. - Алматы: Раритет, 2015. -552 б.
- 2 «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 28-қыркүйектегі N 2464 Конституциялық Заңы. [Электрон. ресурс]. -URL:<http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z950002464>_(қарастыру күні: 18.02.2019)
- 3 «Республикалық референдум туралы» Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 2-қарашадағы N 2592 Конституциялық Заңы. [Электрон. ресурс]. -URL: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z950002592>_(қарастыру күні: 18.02.2019)
- 4 Қазақстан Республикасы Орталық Сайлау Комиссиясының ресми сайты. [Электронды ресурс] -2012.-URL:<https://www.election.gov.kz/kaz/r-saylau-zh-yes/r-saylau-zh-yes-turaly-ys-asha-a-parat.php> (қарастыру күні: 18.02.2019)
- 5 Қазақстан Республикасындағы сайлау жүйесі. //Қазақстан тарихы: Әдістемелік журнал. -2010. - №9. –Б.64-66.
- 6 Құрманбаева Ш. Сайлау және сайлану. //Ақиқат. -2003. -№9. –Б.8-15.
- 7 Лұқпанов А. Әділ сайлауға әзірлік пен әрекет. //Қазақстан-заман. -2004.-10-қыркүйек.
- 8 Жанпейісова Қ.Д. Сайлау технологиялары. /Оқу құралы. -Алматы:Эверо,2018. -293 б.
- 9 Саитова Н.А.Избирательная система как фактор повышения политической активности граждан и формирования международного имиджа Казахстана. //Вестник КазНУ. Серия философия.Серия культурология.Серия политология. -2010. -№ 1 (34). -Б.14
- 10 Сартаев С.С.,ИбраеваА.С. Избирательная система Казахстана: проблемы совершенствования. //Вестник КРСУ. -2008. -Том 8. -№ 2.- Б.119

¹О.Ж. Өтеғұлов, ²Б.Б. Бюлегенова, Г.Р. Шерьязданова ³

^{1,2}*Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Нур-Султан, Казахстан*

³*Казахский Агротехнический университет им. С.Сейфуллина, Нур-Султан, Казахстан*

Ядерный баланс: распространение и сдерживание

Аннотация. На сегодняшний день в нашей стране, несмотря на наличие научных трудов, посвященных проблеме ядерного оружия, трудов, представляющих конкретный анализ данного вопроса, немного. В этой статье анализируются распространение ядерного оружия в мире, вопросы ограничения ядерного вооружения, а также взаимоотношения между ядерными государствами.

В настоящее время в мире насчитывается более 10 стран, имеющих ядерное оружие, а также некоторое количество стран, стоящих на пороге его создания. Это можно рассматривать как серьезную угрозу мировой безопасности. Решение Казахстана как государства, сильно пострадавшего в результате ядерных испытаний в Советском Союзе, отказаться от своего ядерного арсенала, способствовало миру во всем мире. Казахстан продолжит политику ядерного разоружения. Однако отказ от него для государств, обладающих атомным оружием – большая проблема. Надеемся, что рассмотрение некоторых аспектов данной проблемы внесет свою лепту в изучение данного вопроса.

Ключевые слова: ядерное оружие, мир, США, Россия, Франция, Великобритания, Индия, Пакистан, Китай, ООН, холодная война, ядерное противостояние.

¹O.J. Otegulov, ²B.B. Byulegenova, ³G.R. Sheryzdanova

^{1,2}*L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan*

³*S. Seifullin Kazakh Agricultural University, Nur-Sultan, Kazakhstan*

Nuclear Balance: Spread and Deterrence

Abstract. This article examines the current situations of nuclear weapon and its political and social influences. So far, there have been few studies in the scientific works that have been made in the country, with some research on nuclear weapons. This article analyzes the proliferation and proliferation of nuclear weapons, which are considered to be a weapon in the world, and relationships between nuclear-armed states. At present, more than 10 countries are in the world, and the state is trying to achieve this type of weapon. This can be regarded as a major threat to the world security. The refusal by Kazakhstan to abandon its nuclear arsenal as a state that was heavily damaged by nuclear tests has contributed to peace in the world. Kazakhstan will continue to pursue its policy of nuclear disarmament. However, it is very difficult for states with nuclear weapons to abandon their weapons. In this article, we will deal with nuclear weapons issues. Therefore, we hope that this article will help to compensate for the problem.

Keywords: nuclear weapons, peace, USA, Russia, France, Great Britain, India, Pakistan, China, UN, cold war, nuclear confrontation

References

1 Kazakhstan Republicasynyn Constitutsiasy [Cientifically-practical dubbed word]. (Raritet, Almaty, 2015). [in Kazakh]

2 «Kazakhstan Respublikasyndagy Saylau turaly» Kazakhstan Respublikasynyn 1995 zylgy 28-kyrkyiektegy N 2464 Constitutsialyk Zany [Constitutional Law of the Republic of Kazakhstan dated September 28, 1995 N 2464 “On Elections in the Republic of Kazakhstan”] Available at: http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z950002464_ [in Kazakh] (accessed: 18.02.2019)

3 «Respublikalyk referendum turaly» Kazakhstan Respublikasynyn 1995 zylgy 2-karashadagy N 2592 Constitutsialyk Zany. [The Law of the Republic of Kazakhstan “On Republican Referendum” of 1995. Constitutional Law N 2592 of November 2]. Available at: http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z950002592_ [in Kazakh] (accessed: 18.02.2019)

4 Kazakhstan Respublikas Ortalyk Saylau Comissiasynyn resmisaity [The official website of the Central Election Commission of the Republic of Kazakhstan]. Available at: <https://www.>

election.gov.kz/kaz/r-saylau-zh-yes/r-saylau-zh-yes-turaly-ys-asha-a-parat.php [in Kazakh] (accessed: 18.02.2019)

5 Kazakstan Respublikasyndagy saylau zhuiesy [Electoral system in the republic of Kazakhstan], Қазақстан тарихы: Әдістемелік журнал [History of Kazakhstan: Methodological journal], **9**, 64-66 (2010)[in Kazakh]

6 Құрманбайева С. Saylauzhanesaylanu. [Elect and be elected], Akikat, 9, 8-15 (2003). [in Kazakh]

7 Lukpanov A. Adil saylaugaazirlik pen areket. [Preparation and action for fair elections]. (Kazakstan-zaman, 2004, 10 September). [in Kazakh]

8 Zhanpeyisova K.D. Saylautechnologiasy. Oku kuraly.[Celective technology]. (Evero, Almaty,2018). [in Kazakh]

9 Saitova N.A. Izbiratel'naya sistema kak faktor povyisheniya politicheskoy aktivnosti grazhdan i formirovaniya mezhdunarodnogo imidzha Kazahstana [The electoral system as a factor in increasing the political activity of citizens and the formation of the international image of Kazakhstan], Vestnik KazNU. Seriya filosofiya.Seriya kulturologiya.Seriya politologiya [Bulletin of KazNU. A series of philosophy. A series of cultural studies. Political science series], **1(34)**, 14 (2010). [in Russian]

10 Sartaev S.S., Ibraeva A.S. Izbiratel'naya sistema Kazahstana: problemyi sovershenstvovaniya [Election system of Kazakhstan: problems of improvement], Vestnik KRSU [Bulletin of KRSU], **2(8)**, 119(2008). [in Russian]

Авторлар туралы мәлімет:

Өтегүлов О.Ж. - саясаттану кафедрасы магистранты, журналистика және саясаттану факультеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Янушкевич көш. 6, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Бюлегенова Б.Б. - саяси ғылымдар кандидаты, саясаттану кафедрасы доценті, журналистика және саясаттану факультеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Янушкевичкөш. 6, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Шериязданова Г.Р. - саяси ғылымдардың кандидаты, С.Сейфуллин атындағы Қазақ Агротехникалық университетінің Философия кафедрасының профессор м.а., Жеңіс даңғылы 90, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Otegulov O.J. – Master degree Student of Department of Political Science, Faculty of Journalism and Political Science, L.N. Gumilyov Eurasian National University, 6 Yanushkevich str., Nur-Sultan, Kazakhstan.

Byulegenova B.B. - Candidate of Political Sciences, Associate Professor of the Department of Political Science, Faculty of Journalism and Political Science, L.N.Gumilyov Eurasian National University, 6 Yanushkevich str., Nur-Sultan, Kazakhstan.

Sheryazdanova G.R. -PhD, Associate Professor of Philosophy Department, S. Seifullin Kazakh Agricultural University, 90 Pobeda str., Nur-Sultan, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы»
журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журнал мақсаты. Саяси ғылымдар, аймақтану, шығыстану, түркітану салалары бойынша мұқият тексеруден өткен ғылыми құндылығы бар мақалалар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 349 кабинет) және vest_polit@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқаларын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

Мақалалар *қазақ, орыс, ағылшын, араб, түрік* тілдерінде қабылданады.

3. Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді. Сонымен қатар мақала мәтінін плагиат жүйесінде тексеруге келісімін білдіреді.

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (6 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. XFTAP <http://grnti.ru/> - *бірінші жолдың сол жақтауында;*

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі). Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – *жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.*

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдібиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіліде: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, б. 45]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін,

әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгілерін журнал bulpolit.enu.kz сайтындағы **мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз**).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса), орыс және ағылшын тілінде (егер мақала түрік немесе араб тілінде жазылса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) өңдеп қайта, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі қажет. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

Пікірі мақұлданған мақалаларды редколлегия алқасына талқылап, басуға келіседі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылы 4500 тенге – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне.

Provision on Articles submitted to the Journal
“Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Political Science. Regional studies. Oriental studies. Turkology Series”

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works and book reviews in the fields of political science, regional studies, oriental studies, turkology.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 349) and by e-mail vest_polit@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained.

Language of publications: *Kazakh, Russian, English, Turkish, Arabic.*

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations and also he/she agrees to check the uniqueness of the article text.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 6 pages).

5. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

IRSTI <http://grnti.ru/> - *first line, left*

Initials and Surname of the author (s) - *center alignment, italics*

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - *center alignment, italics*

Author's e-mail (s)- *in brackets, italics*

Article title - *center alignment, bold*

Abstract (100-200 words, it should not contain a formula, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - *line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.*

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

All **abbreviations**, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on **the financial support** of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, p. 45]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see on the journal web-site bulpolit.enu.kz).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language), in Russian and English (if the article is in Turkish or Arabic language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be **carefully verified**. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge):

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология»

1. **Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ и обзоров книг по направлениям политические науки, международные отношения, востоковедение, регионоведение, тюркология.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 349) и по e-mail vest_polit@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: казахский, русский, английский, турецкий, арабский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций, а также дает согласие на проверку уникальности текста статьи.

4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).

5. **Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: *тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14*):

МРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – *межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.*

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными.

Все **аббревиатуры и сокращения**, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, с. 45]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. на сайте журнала bulpolit.enu.kz в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке), на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке), на русском и английском (если статья оформлена на турецком или арабском языках).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ им. Л.Н. Гумилева – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Редактор: Р.А. Нуртазина
Шығарушы редактор: Е.А. Изтелеуова
Дизайн: Е.А. Изтелеуова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
Хабаршысы. Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы.
-2019. - 2(127). - Нұр-султан: ЕҰУ. 197-б.
Шартты б.т. -24,6 Таралымы - 35 дана

Мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекен-жайы: 010008, Нұр-Сұлтан қ.,
Сатпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31-434)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің баспасында басылды